

Expertadvies verwijdering OWMS

Datum:	30 mei 2022
Versienummer:	1.0
Opdrachtgever:	Forum Standaardisatie Postbus 96810 2509 JE Den Haag 070-8887776 Info@forumstandaardisatie.nl
Procedurebegeleiding:	Lost Lemon
Auteurs:	Jeroen de Ruig en Arjen Bienen

Inhoud

Expertadvies verwijdering OWMS	1
1 Samenvatting en advies	3
2 Doelstelling expertadvies	4
2.1 <i>Achtergrond</i>	4
2.2 <i>Doelstelling expertadvies</i>	4
2.3 <i>Doorlopen proces</i>	4
2.4 <i>Vervolg</i>	5
2.5 <i>Samenstelling expertgroep</i>	5
2.6 <i>Leeswijzer</i>	5
3 Toelichting standaard	7
4 Toepassings- en werkingsgebied	8
4.1 <i>Functioneel toepassingsgebied</i>	8
4.2 <i>Organisatorisch werkingsgebied</i>	8
5 Toetsing van standaard aan criteria	9
5.1 <i>Toegevoegde waarde</i>	9
5.2 <i>Open standaardisatieproces</i>	12
5.3 <i>Draagvlak</i>	14
5.4 <i>Opname bevordert adoptie</i>	16
5.5 <i>Adoptieactiviteiten</i>	18

1 Samenvatting en advies

Op basis van het expertonderzoek adviseren de experts om de standaard Overheid.nl Web Metadata Standaard (OWMS) van de 'pas toe of leg uit'-lijst van het Forum Standaardisatie te verwijderen.

De standaard heeft al sinds 2011 dezelfde versie en de laatste 7 jaar voert KOOP geen actief beheer meer op OWMS. In de praktijk beperkt het beheer zich tot het in de lucht houden van de website met informatie over de standaard. De standaard wordt nog wel toegepast. De standaard heeft al sinds 2011 dezelfde versie en de laatste jaren is er geen wijzigingsverzoek meer ingediend.

De standaard voldoet niet meer aan de eisen die vandaag de dag worden gesteld aan een metadateringstandaard. Daarnaast ontwikkelt KOOP ook een nieuwe standaard namelijk TOOI (Thesaurus en Ontologie Overheidsinformatie), die vooral moet voorzien in de ondersteuning van de realisatie van PLOOI (Platform Open Overheidsinformatie). KOOP ziet in TOOI een beoogd opvolger van OWMS. TOOI voldoet op dit moment nog niet aan de eisen van plaatsing op lijst van open standaarden van het Forum Standaardisatie.

Aangezien de standaard OWMS niet meer volledig voldoet aan de huidige eisen van een metadata standaard en de standaard niet wordt doorontwikkeld en nog beperkt wordt toegepast, is door de geconsulteerde experts besloten om het Forum Standaardisatie te adviseren de standaard niet langer op te nemen op de lijst van open standaarden.

Paragraaf 5.5 van dit document beschrijft adviezen van de expertgroep aan het Forum Standaardisatie en het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) ten aanzien van het afvoeren van de standaard OWMS van de 'pas toe of leg uit'-lijst.

2 Doelstelling expertadvies

2.1 Achtergrond

De Nederlandse overheid streeft naar betrouwbare gegevensuitwisseling door het gebruik van open standaarden en het voorkomen van vendor lock-in. Het actieplan "Open Overheid", de Digitale Agenda 2017 en de kabinetsreactie op het Rapport Elias benadrukken dit beleid. Om dit doel te bereiken, onderstrepen het instellingsbesluit van het Forum Standaardisatie, de Generieke Digitale Infrastructuur en de verschillende architectuurkaders het gebruik van open standaarden bij het ontwerpen of inkopen van informatiesystemen.

Een van de maatregelen om de adoptie van open standaarden te bevorderen is de publicatie en het beheer van een lijst met open standaarden waarvoor een 'pas toe of leg uit' verplichting geldt of waarvan het gebruik 'aanbevolen' is. Het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) besluit welke standaarden op deze lijst worden opgenomen. Het OBDO baseert zich hierbij op expertadviezen, openbare consultaties en adviezen van het Forum Standaardisatie.

2.2 Doelstelling expertadvies

Dit document is een expertadvies voor Overheid.nl Web Metadata Standaard (OWMS) gericht aan het OBDO en Forum Standaardisatie. OWMS is aangemeld voor verwijdering van de lijst naar aanleiding van signalen dat de standaard nog beperkt wordt toegepast en niet meer wordt doorontwikkeld. Naar aanleiding hiervan heeft Forum Standaardisatie ingestemd met het opstarten van de procedure om OWMS te verderwijderen van de 'pas toe of leg uit'-lijst.

Doel van dit document is om het OBDO te adviseren of verwijdering van OWMS van de 'past toe of leg uit'-lijst. Om dit te kunnen bepalen moet worden vastgesteld in welke mate OWMS nog voldoet aan de voorwaarden en criteria van de lijst openstandaarden.

2.3 Doorlopen proces

Voor het opstellen van dit proces is de volgende procedure doorlopen:

1. Bureau Forum Standaardisatie en de indiener KOOP hebben gezamenlijk onderzocht de opname van de nieuwe standaard TOOI (Thesaurus en Ontologie Overheidsinformatie) en de verwijdering van OWMS in één procedure op te pakken. Beide standaarden hebben in beginsel hetzelfde functioneel toepassingsgebied. Uit de intakesessie van TOOI van 8 oktober 2021 kwam het advies om TOOI nog niet in procedure te nemen voor opname op de Lijst Aanbevolen Standaarden. Zodoende hebben BFS en KOOP besloten een gezamenlijke procedure los te laten en de afzonderlijke verwijderingsprocedure van OWMS voort te zetten.
2. Het Forum Standaardisatie heeft op 7 oktober 2020 groen licht gegeven voor het starten van een verwijderingsprocedure van OWMS van de 'pas toe of leg uit'-lijst.
3. Op 9 februari 2022 is een gesprek geweest met de beheerder van de standaard OWMS.
4. Op 21 april 2022 heeft procesbegeleider het concept expertadvies opgesteld, en aan de te consulteren experts toegestuurd.

5. Op 3 mei 2022 heeft de expertbijeenkomst plaatsgevonden. Dit is een on-line bijeenkomsten geweest.
6. Op dinsdag 10 mei 2022 hebben de experts een nieuwe conceptversie ontvangen. Deze conceptversie is opgesteld op basis van de uitkomsten van de expertbijeenkomst op 3 mei 2022.
7. Tot dinsdag 24 mei 2022 hebben de geconsulteerde expert de tijd gekregen om eventuele op en aanmerkingen te sturen op het concept expertadvies.

Op 30 mei 2022 is het definitieve expertadvies ingediend bij het Bureau Forum Standaardisatie (het secretariaat van het Forum Standaardisatie) ten behoeve van de publieke consultatieronde.

2.4 Vervolg

Het Bureau Forum Standaardisatie zal dit expertadvies openbaar maken ten behoeve van een publieke consultatie die plaatsvindt van 24 juni 2022 tot 25 juli 2022. Eenieder kan gedurende de consultatieperiode een reactie geven op dit expertadvies. Na afsluiting van de openbare consultatie koppelt het Bureau Forum Standaardisatie de reacties terug aan de expertgroep.

Het Forum Standaardisatie stelt met het expertadvies en de relevante inzichten uit de openbare consultatie een advies aan het OBDO op. Het OBDO besluit met dit advies om de standaard OWMS wel of niet van de lijst open standaarden te verwijderen.

2.5 Samenstelling expertgroep

Het Forum Standaardisatie streeft naar een representatieve expertgroep met een evenwichtige vertegenwoordiging van gebruikers (zowel publiek als privaat), leveranciers, wetenschappers en andere belanghebbenden.

Jeroen de Ruig en Arjen Brienen, beide senior consultants bij Lost Lemon hebbende procedure in opdracht van het Bureau Forum Standaardisatie begeleid.

De volgende experts hebben deelgenomen aan de online expertgroep bijeenkomst en hebben input geleverd:

Voornaam	Achternaam	Organisatie
Nanko	Bouman	Ministerie van Algemene Zaken
Ine	De Visser	GEONOVUM
Hans	Overbeek	KOOP
Marco	Aarts	Logius
René	Voorburg	Koninklijke Bibliotheek
André	Plat	VNG-Realisatie

Han Zuidweg en Hans Laagland zijn namens het Bureau Forum Standaardisatie betrokken bij de procedure en als toehoorders aanwezig geweest bij de expertgroep bijeenkomst.

2.6 Leeswijzer

Hoofdstuk 3 geeft een korte toelichting op de standaard, met name het maatschappelijk belang, nut en de werking ervan.

Hoofdstuk 4 beschrijft het voorgestelde functioneel toepassingsgebied (situaties waarin de standaard functioneel gebruikt moet worden) en organisatorisch werkingsgebied (organisaties die de standaard moeten toepassen).

Hoofdstuk 5 beschrijft de resultaten van de toetsing van de standaard aan de hand van de criteria voor opname op de lijst open standaarden.

3 Toelichting standaard

De overheid produceert dagelijks ontzettend veel informatie. Deze overheidsinformatie verschilt sterk in vorm, inhoud, publiek, onderwerp, herkomst en actualiteit. Om te zorgen dat al die overheidsinformatie vindbaar is en in samenhang met andere informatie gepresenteerd kan worden, is het nodig om deze informatie te ordenen. De afspraken die de overheid hierover heeft gemaakt zijn vastgelegd in de Overheidsbrede Web Metadata Standaard: OWMS. Door deze ordening wordt overheidsinformatie beter vindbaar voor burgers en bedrijven.

Overheid.nl Web Metadata Standaard (vanaf nu OWMS) specificeert een verzameling meta-data, dat wil zeggen gegevens die gegevens beschrijven. Het doel van meta-data is de eigenschappen van ongestructureerde gegevens (bijvoorbeeld de inhoud van een website) te kenmerken zodat deze meer structuur krijgen en beter te zoeken en interpreteren zijn. OWMS is gespecificeerd als Dublin Core Application Profile (DCAP) volgens de principes van het Dublin Core Metadata Initiative (DCMI).

OWMS beschrijft 'informatieobjecten' die de overheid op het Internet publiceert, zoals artikelen, kamerstukken, bekendmakingen en formulieren. Een beschrijving van een 'informatieobject' bestaat uit een verzameling eigenschappen met hun waarden, bijvoorbeeld '*Taal: Nederlands*'. OWMS gebruikt deels eigenschappen gespecificeerd door het DCMI zoals '*Taal*', en definieert daarnaast een aantal nieuwe eigenschappen zoals '*Eindverantwoordelijke*'.

Om aan OWMS te voldoen moet de beschrijving van een informatieobject tenminste een aantal vaste eigenschappen bevatten, waaronder '*Identificatie*', '*Titel*', '*Informatietype*', '*Taal*', '*Datum laatste wijziging*' en '*Maker*' of '*Eindverantwoordelijke*'. Deze minimale set eigenschappen heet de 'OWMS kern'.

De OWMS standaard laat uitbreiding toe met eigenschappen en waarden voor specifieke toepassingen. Doorgaans wordt OWMS toegepast in centrale voorzieningen die informatie verzamelen uit decentrale bronnen. Voor zo'n voorziening wordt dan een toepassingsprofiel gemaakt. Voorbeelden van dergelijke toepassingsprofielen staan op de website van de overheid over standaarden.

Forum Standaardisatie heeft OWMS in 2011 op de 'pas toe of leg uit' lijst geplaatst na aanmelding door KOOP en het uitvoeren van de vereiste toetsingsprocedure. Versie 4.0 was toen de vigerende standaard en is dat nog steeds. De standaard voorziet in een bepaalde behoefte; metadata van bestanden standaardiseren ter bevordering van de vindbaarheid, en is opgezet op basis van Dublin Core. Uitgangspunt van OWMS was simpel en plat. Dit is nu niet langer houdbaar gezien de eisen die worden gesteld vanuit Open Overheid. Dit geldt met name voor het in samenhang vindbaar kunnen maken van overheidsinformatie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een document dat door verschillende organisaties wordt geagendeerd, en waar duidelijk moet zijn dat het om hetzelfde document gaat.

4 Toepassings- en werkingsgebied

De *instructie rijksdienst inzake de aanschaf van ICT producten en ICT diensten* verplicht overheidsorganisaties om relevante standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst uit te vragen en toe te passen bij aanbestedingstrajecten.

Afhankelijk van de aan te schaffen functionaliteit moet een overheidsorganisatie bepalen welke standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst relevant zijn. Hiervoor is voor iedere standaard een *functioneel toepassingsgebied* (in welke situaties is de standaard functioneel van toepassing) en een *organisatorisch werkingsgebied* (welke organisaties moeten de standaard gebruiken) beschreven.

Secties 4.1 en 4.2 geven het advies van de expertgroep voor het functioneel en organisatorisch toepassingsgebied van OWMS.

4.1 Functioneel toepassingsgebied

OWMS kent het volgende functioneel toepassingsgebied:

OWMS moet worden toegepast op het aanbieden van metadata over publieke informatieobjecten op internet.

4.2 Organisatorisch werkingsgebied

OWMS kent het volgende organisatorisch werkingsgebied, te weten:

Nederlandse overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector.

5 Toetsing van standaard aan criteria

Het Forum Standaardisatie hanteert vier hoofdcriteria om te bepalen of een standaard in aanmerking komt voor opname op de lijst:

1. Heeft de standaard toegevoegde waarde?
2. Zijn de standaard en het standaardisatieproces voldoende open?
3. Heeft de standaard voldoende draagvlak?
4. Is opname op de lijst nodig om de adoptie te bevorderen?¹

Ieder van deze hoofdcriteria heeft deelcriteria. De hoofdcriteria en deelcriteria zijn nader beschreven op de website van forum Standaardisatie.

Dit hoofdstuk beschrijft per criterium het resultaat van de toetsing. Voor de volledigheid is tevens de beschrijving van elk criterium opgenomen.

5.1 Toegevoegde waarde

De interoperabiliteitswinst en andere voordelen van adoptie van de standaard wegen overheidsbreed en maatschappelijk op tegen de risico's en nadelen.

5.1.1 Is het toepassings- en werkingsgebied van de aanmelding goed gedefinieerd?

5.1.1.1 *Is het functioneel toepassingsgebied goed gedefinieerd?*

Ja, maar is heel algemeen gedefinieerd en zou eigenlijk specifiekere moeten worden gedefinieerd. Deze standaard heeft namelijk, zoals nu gedefinieerd, overlap met de Geo-standaarden. Aangezien het over de verwijdering gaat, geven de experts aan dat genoeg kan worden genomen met de huidige formulering. Als in de toekomst de nieuwe metadata standaard TOOI wordt aangeboden voor plaatsing op de 'pas toe of leg uit'-lijst, dan moet hier wel rekening mee worden gehouden.

5.1.1.2 *Is het organisatorisch werkingsgebied goed gedefinieerd?*

Ja.

5.1.1.3 *Is de standaard generiek toepasbaar (en niet alleen bedoeld voor gegevensuitwisseling met één of een beperkt aantal specifieke organisaties)? (toelichtende vraag)*

Ja, de standaard is generiek toepasbaar door alle partijen binnen het beschreven organisatorisch werkingsgebied.

5.1.2 Verhoudt de standaard zich goed tot andere standaarden?

5.1.2.1 *Kan de standaard naast of in combinatie met reeds opgenomen*

¹ Dit criterium is voornamelijk van toepassing op standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst, niet voor aanbevolen standaarden.

standaarden worden toegepast (d.w.z. de standaard conflicteert niet met reeds opgenomen standaarden)?

Ja, de standaard kent de volgende overlap: DCAT maakt gebruik van OWMS en staat op de lijst van aanbevolen standaarden. DCAT AP DONL (Nederlands profiel van de standaard DCAT) is ingediend bij het Forum Standaardisatie voor plaatsing op de 'Pas toe of leg uit'-lijst maar het proces loopt nog.

Metagegevens voor duurzaam toegankelijke overheidsinformatie (MDTO) is een standaard die wordt gebruikt door het Nationaal Archief. Het doel van MDTO is het op uniforme manier vastleggen en uitwisselen van de metagegevens die noodzakelijk zijn voor de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie. Zodat er bij het vastleggen geen waardevolle metagegevens vergeten worden, en er bij het uitwisselen geen foutgevoelige en bewerkelijke vertalingen nodig zijn. Hiermee worden de kwaliteit van de metagegevens bevorderd en de kosten voor uitwisselen verlaagd.

De Archiefregeling 2009 verplicht elke overheidsorganisatie een metagegevensschema vast te leggen en aan elk blijvend te bewaren informatieobject bepaalde metagegevens koppelen (Artikel 19, alleen van toepassing op blijvend te bewaren informatie). MDTO helpt om aan deze verplichting te voldoen. Deze standaard wordt ook toegepast door bijvoorbeeld gemeenten.

Opmerkelijk is dat de standaard MDTO een sterke lobby kent vanuit het Nationaal Archief, maar niet is aangemeld voor de lijst van open standaarden. Daarnaast zijn er metadata standaarden die onder de Geo-Standaarden vallen op de lijst van verplichte standaarden van het Forum Standaardisatie.

- 5.1.2.2 *Biedt de aangemelde standaard meerwaarde boven reeds opgenomen standaarden met een overlappend functioneel toepassings- en organisatorisch werkingsgebied? (Dit kan ook om een nieuwe versie van dezelfde standaard gaan.)*

Niet van toepassing vanwege verwijdering van de standaard.

- 5.1.2.3 *Biedt de aangemelde standaard meerwaarde boven bestaande concurrerende standaarden die in aanmerking zouden kunnen komen voor opname? (toelichtende vraag)*

De standaard biedt geen meerwaarde meer. Er wordt door KOOP een nieuwe metadata standaard TOOI ontwikkeld, die op dit moment nog niet voldoet aan de voorwaarden voor plaatsing op de lijst van open standaarden.

- 5.1.2.4 *Is de standaard een internationale standaard of sluit de standaard aan bij relevante internationale standaarden? (toelichtende vraag)*

Nee, OWMS is een Nederlandse standaard maar afgestemd op internationale standaarden, zoals Dublin Core.

- 5.1.3 *Wegen de kwantitatieve en kwalitatieve voordelen van adoptie van de*

standaard, voor de (semi-)overheid als geheel en voor de maatschappij, op tegen de nadelen?

5.1.3.1 Zijn de kosten van implementatie acceptabel en zijn deze kosten bekend en inzichtelijk?

De kosten van implementatie zijn niet gewijzigd sinds de plaatsing van OWMS op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

5.1.3.2 Is er een (kwalitatieve) businesscase van de standaard aanwezig?

Voor OWMS is voor het Forum Standaardisatie nooit een kwalitatieve business case opgesteld. Inmiddels heeft OWMS ook geen enkele business case meer omdat de standaard, op termijn, vervangen wordt door de nieuwe standaard TOOI en daarmee overbodig wordt.

5.1.3.3 Is de meerwaarde van de standaard goed inzichtelijk te maken? Wat betekent de standaard voor de (bedrijfs)processen van een organisatie of keten en wat los je met de standaard op?

In de huidige situatie biedt OWMS een zeer beperkte meerwaarde. Experts van het ICTU en Ministerie van Algemene Zaken geven aan dat de standaard nog wordt toegepast omdat vermelding op de 'pas toe of leg uit'-lijst dit vereist, daarnaast wordt nog gebruikt gemaakt van de waardelijsten die onderdeel zijn van de standaard.

De lijst van open standaarden is echter vooral bedoeld om de adoptie van een standaard te vergroten en dat is geen doel meer voor de OWMS standaard. De standaard wordt nog wel toegepast en er is op dit moment geen alternatief op de lijst van open standaarden. Voor het metadatering deel wordt de suggestie gedaan door één van de experts dat wellicht DCAT hiervoor een goed alternatief is. Voor het Geo-domein vormt DCAT het metadatering deel van de Geo-Standaarden.

5.1.3.4 Zijn de beveiligingsrisico's aan overheidsbrede adoptie van de standaard acceptabel?

Sinds de plaatsing op de 'pas toe of leg uit'-lijst zijn de beveiligingsrisico's/privacy risico's die OWMS met zich meebrengt niet gewijzigd.

5.1.3.5 Zijn de privacyrisico's aan overheidsbrede adoptie van de standaard acceptabel?

Sinds de plaatsing op de 'pas toe of leg uit'-lijst zijn de beveiligingsrisico's/ privacy risico's die OWMS met zich meebrengt niet gewijzigd.

5.1.4 Conclusie criteria 'Toegevoegde waarde'

De experts concluderen dat OWMS geen meerwaarde heeft voor nieuwe toepassingen.

Er is dan ook geen grond meer voor actieve stimulering van het gebruik van OWMS via de lijst verplichte of aanbevolen standaarden van het Forum Standaardisatie.

In bestaande toepassingen kan en mag OWMS gebruikt blijven worden. Dit verandert niet na eventuele verwijdering van OWMS van de 'pas toe of leg uit'-lijst

5.2 Open standaardisatieproces

De ontwikkeling en het beheer van de standaard zijn op een open, onafhankelijke, toegankelijke, inzichtelijke, zorgvuldige en duurzame wijze ingericht.

5.2.1 Is de documentatie voor een ieder drempelvrij beschikbaar?

5.2.1.1 *Is het specificatiedocument beschikbaar zonder dat er sprake is van belemmeringen (zoals hoge kosten of lidmaatschapseisen)?*

Ja, deze is op de volgende website gepubliceerd.

5.2.1.2 *Is de documentatie over het ontwikkel- en beheerproces (bijv. het voorlopige specificatiedocument, notulen en beschrijving van de besluitvormingsprocedure) beschikbaar zonder dat er sprake is van belemmeringen (zoals hoge kosten of lidmaatschapseisen)?*

Ja, KOOP beheert OWMS conform BOMOS (Beheer- en OntwikkelModel voor Open Standaarden) maar wordt niet meer doorontwikkeld. Er komen geen wijzigingsverzoeken meer binnen en er wordt ook niet gewerkt aan actieve doorontwikkeling. De website blijft beschikbaar met daarop alle relevante documentatie.

5.2.2 Is het intellectuele eigendomsrecht voor eenieder beschikbaar, zodat de standaard vrij implementeerbaar en te gebruiken is?

5.2.2.1 *Stelt de standaardisatieorganisatie het intellectueel eigendomsrecht op de standaard (bijvoorbeeld patenten of licenties) onherroepelijk royalty-free voor eenieder beschikbaar?*

Ja.

5.2.2.2 *Garandeert de standaardisatieorganisatie dat partijen die bijdragen aan de ontwikkeling van de standaard hun intellectueel eigendomsrecht voor (onderdelen van) de standaard onherroepelijk royalty-free voor eenieder beschikbaar stellen?*

Ja, er heeft echter al tenminste 6 jaar geen ontwikkeling meer plaatsgevonden op OWMS. De standaard zal ook niet verder doorontwikkeld worden.

5.2.3 Is de inspraak van eenieder in voldoende mate geborgd?

5.2.3.1 *Is het besluitvormingsproces toegankelijk voor alle belanghebbenden (bijv. gebruikers, leveranciers, adviseurs, wetenschappers)?*

Ja, het KOOP beheert OWMS conform BOMOS (Beheer- en OntwikkelModel voor Open Standaarden).

- 5.2.3.2 *Vindt besluitvorming plaats op een wijze die zoveel mogelijk recht doet aan de verschillende belangen?*

Ja, het KOOP beheert OWMS conform BOMOS (Beheer- en OntwikkelModel voor Open Standaarden).

- 5.2.3.3 *Kan een belanghebbende formeel bezwaar aantekenen tegen de gevolgde procedure?*

Ja. Er is een eenvoudige klachtenprocedure die beschreven staat in paragraaf 6.4 van de beheerdocumentatie van OWMS.

- 5.2.3.4 *Organiseert de standaardisatieorganisatie regelmatig overleggen met belanghebbenden over doorontwikkeling en beheer van de standaard?*

Nee. OWMS wordt sinds 2016 niet meer doorontwikkeld en sindsdien is er geen overleg met de belanghebbenden meer geweest.

- 5.2.3.5 *Organiseert de standaardisatieorganisatie een publieke consultatie voordat (een nieuwe versie van) de standaard wordt vastgesteld?*

Nee. Volgens het beheerplan werd een wijzigingsvoorstel wel gepubliceerd op standaarden.overheid.nl, maar de uiteindelijke wijziging zoals vastgesteld door de gebruikersraad van OWMS werd volgens het beheerplan niet ter openbare consultatie aangeboden. De laatste 6 jaar zijn er sowieso geen wijzigingsvoorstellen meer gedaan.

- 5.2.4 *Is de standaardisatieorganisatie onafhankelijk en duurzaam?*

- 5.2.4.1 *Is de ontwikkeling en het beheer van de standaard belegd bij een onafhankelijke non-profit standaardisatieorganisatie?*

Ja, het KOOP beheert OWMS.

- 5.2.4.2 *Is de financiering van de ontwikkeling en het onderhoud van de standaard voor tenminste drie jaar gegarandeerd?*

Beheer is de komende periode gegarandeerd op de wijze waarop dat nu gaat, maar de standaard wordt niet verder doorontwikkeld.

- 5.2.5 *Is het (versie) beheer van de standaard goed geregeld?*

- 5.2.5.1 *Heeft de standaardisatieorganisatie gepubliceerd beleid met betrekking tot (versie)beheer van de standaard? Bij voorkeur is dit beleid ook beschreven in een beheerplan (met o.a. aandacht voor migratie van gebruikers)*

Ja, het KOOP beheert OWMS conform BOMOS (Beheer- en OntwikkelModel voor Open Standaarden).

- 5.2.5.2 *Is de beheerdocumentatie goed vindbaar en verkrijgbaar?*

Ja. De documentatie over het ontwikkel- en beheerproces is te vinden op [StandaardenOverheid.nl](https://standaardenoverheid.nl). Deze documentatie is sinds 2011 niet meer onderhouden of herzien.

5.2.5.3 *Is het belang van de Nederlandse overheid voldoende geborgd bij de ontwikkeling en het beheer van de standaard?*

Ja, OWMS is een Nederlandse standaard en het beheer wordt gefinancierd vanuit de Nederlandse overheid.

5.2.5.4 *Is de vertegenwoordiging van belanghebbenden bij het beheer van de standaard een goede representatie van het werkingsgebied en functioneel toepassingsgebied van de standaard?*

Ja, het KOOP beheert OWMS en wordt als de juiste partij gezien om de standaard te beheren. Hier is immers nooit discussie over geweest.

5.2.5.5 *Is het standaardisatieproces van de standaardisatieorganisatie zodanig goed geregeld dat het Forum zich kan onthouden van aanvullende toetsing bij de aanmelding van een nieuwe versie van de standaard?*

Niet van toepassing, de standaard wordt niet doorontwikkeld. Er komen geen nieuwe versies.

5.2.6 *Is er adoptieondersteuning voor de standaard?*

5.2.6.1 *Is er een toegankelijk aanspreekpunt of organisatie waar meer informatie over de standaard is te vinden en op te vragen is?*

Ja, bij het KOOP.

5.2.6.2 *Wordt er ondersteuning gegeven in de adoptie en de implementatie van de standaard?*

Ja, door het KOOP.

5.2.7 *Conclusie criteria 'Open standaardisatieproces'*
De experts concluderen dat OWMS voldoet aan de criteria 'Open standaardisatieproces', maar de standaard wordt niet verder doorontwikkeld. De waardenlijsten worden nog wel bijgewerkt. Ook de beheer organisatie zelf (het KOOP) is van mening **dat de standaard end of life is** en zal geen investeringen meer doen in de doorontwikkeling van de standaard. Het beheer wordt nog wel gecontinueerd.

5.3 Draagvlak

Aanbieders en gebruikers moeten voldoende positieve ervaring met de standaard hebben.

5.3.1 *Bestaat er voldoende marktondersteuning voor de standaard?*

5.3.1.1 *Bieden meerdere leveranciers ondersteuning voor de standaard?*

Ja. In de Softwarecatalogus van VNG Realisatie staat vermeld dat 12 gemeentelijke softwareleveranciers de standaard ondersteunen. Daarnaast passen volgens de gegevens in de Softwarecatalogus 83

gemeenten de standaard toe. Het Ministerie van Algemene Zaken biedt deze standaard aan via het Platform Rijksoverheid Online.

5.3.1.2 Kan een gebruiker de conformiteit van de implementatie van de standaard (laten) toetsen?

Deels mogelijk om de standaard te toetsen, namelijk op basis van toepassingsprofielen. Er zijn geen specifieke OWMS schema validators.

5.3.1.3 Draagt de standaard voldoende bij aan interoperabiliteit zonder dat aanvullende standaardisatieafspraken (zoals lokale profielen) noodzakelijk zijn om de standaard te implementeren of te gebruiken?

OWMS kan gebruikt worden zonder aanvullende afspraken of profielen. Daarnaast kan OWMS aan specifieke domeinen worden aangepast door het gebruik van waardelijsten. Hiervan bestaan er al enkele, en een gebruiker kan ook een nieuwe specificeren.

5.3.1.4 Zijn er profielen of voorbeeldimplementaties van de standaard aanwezig en zijn deze vrij te gebruiken?

Ja, Samenwerkende Catalogi, de circa 700 Rijkswebsites op het Platform Rijksoverheid Online (waaronder Rijksoverheid.nl) en 83 gemeenten maken nog gebruik van OWMS.

5.3.2 Kan de standaard rekenen op voldoende draagvlak?

5.3.2.1 Staan de belangrijkste stakeholders vanuit de overheid voor deze standaard achter de adoptie van de standaard?

Ja, het draagvlak van OWMS is er nog wel voor bestaande toepassingen maar niet voor nieuwe toepassingen. Leveranciers van gemeenten moeten wel rekening houden met de standaard omdat dit nog steeds de vigerende standaard is voor metadatering voor aanlevering van gegevens aan Samenwerkende Catalogi. Zolang de nieuwe metadata standaard TOOI nog in ontwikkeling is en OWMS nog op de 'pas toe of leg uit'-lijst staat, wordt OWMS nog toegepast. Er is echter geen draagvlak voor het gebruik van OWMS voor nieuwe toepassingen omdat het KOOP OWMS gaat vervangen door TOOI.

5.3.2.2 Staan de overheidsorganisaties die daadwerkelijk worden geraakt door een mogelijke verplichting van de standaard achter het gebruik van de standaard?

Overheidsorganisaties staan niet meer achter de verplichting van de standaard, zeker niet voor nieuwe toepassingen. Voor bestaande applicaties mag OWMS nog steeds gebruikt worden, ook als de standaard niet meer verplicht is volgens het 'pas toe of leg uit' beleid.

5.3.2.3 Wordt de aangemelde versie van de standaard binnen het organisatorische werkingsgebied door meerdere Nederlandse overheidsorganisaties gebruikt?

Ja, gemeenten, Samenwerkende Catalogi en het Platform Rijksoverheid Online.

5.3.2.4 *Wordt een vorige versie van de standaard binnen het organisatorische werkingsgebied door meerdere Nederlandse overheidsorganisaties gebruikt?*

Niet van toepassing, omdat het hier niet gaat om een nieuwe versie van de standaard, maar om een verwijdering van de standaard. OWMS versie 3.5 is in 2011 vervangen door versie 4.0. Sindsdien is deze versie stabiel en wordt deze versie ook toegepast door verschillende overheidsorganisatie.

5.3.2.5 *Is de aangemelde versie backwards compatible met eerdere versies van de standaard?*

Niet van toepassing, omdat het hier niet gaat om een nieuwe versie van de standaard, maar om een verwijdering van de standaard. OWMS versie 3.5 is in 2011 vervangen door versie 4.0. Sindsdien is deze versie stabiel.

5.3.2.6 *Zijn er voldoende positieve signalen over toekomstige gebruik van de standaard door (semi-)overheidsorganisaties, het bedrijfsleven en burgers?*

Nee, de standaard voldoet niet meer aan de huidige eisen.

5.3.3 Conclusie criteria 'Draagvlak'

De experts concluderen dat er onvoldoende draagvlak is voor de handhaving van OWMS op de 'pas toe of leg uit'-lijst of de lijst aanbevolen standaarden, omdat OWMS 'end of life' is en er een nieuwe, vervangende standaard in ontwikkeling is. De experts geven aan dat OWMS nog wel wordt toegepast voor een aantal bestaande toepassingen omdat de vervangende metadatastandaard TOOI nog in ontwikkeling is. Voor nieuwe toepassingen moet de standaard echter niet meer verplicht of aanbevolen worden.

5.4 **Opname bevordert adoptie**

De opname op de lijst is een geschikt middel om de adoptie van de standaard te bevorderen.

Met de lijst wil het OBDO de adoptie van open standaarden bevorderen die voldoen aan de voorgaande criteria (toegevoegde waarde, standaardisatieproces en draagvlak).

- Met de 'pas toe of leg uit'-lijst beoogt het OBDO standaarden te verplichten als:
 - a. hun huidige adoptie binnen de (semi-)overheid beperkt is;
 - b. opname op de lijst bijdraagt aan de adoptie door te stimuleren (functie = stimuleren).
- Met de lijst aanbevolen standaarden beoogt het OBDO standaarden aan te bevelen als :
 - a. hun huidige adoptie binnen de (semi-)overheid reeds hoog is;
 - b. opname op de lijst bijdraagt aan de adoptie door te informeren en daarmee onbedoelde afwijkende keuzes te voorkomen (functie = informeren).

5.4.1 Is opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst het passende middel om de adoptie van de standaard binnen de (semi)overheid te bevorderen?

Nee. Het past niet meer bij de huidige situatie om het gebruik van OWMS te stimuleren met een 'pas toe of leg uit' verplichting. OWMS voldoet niet meer aan de huidige eisen voor een metadata standaard voor de overheid, en zal op termijn worden vervangen door een meer actuele metadata standaard, TOOI.

5.4.2 Is opname op de lijst aanbevolen standaarden het passende middel om de adoptie van de standaard binnen de (semi)overheid te bevorderen?

De experts hebben besproken of het passend is om OWMS op de lijst aanbevolen standaarden te plaatsen zolang de standaard nog gebruikt wordt in bestaande toepassingen. Maar ook de lijst aanbevolen standaarden heeft het doel om de adoptie van een standaard te stimuleren. Het is niet wenselijk om het gebruik van OWMS in dit stadium nog actief aan te bevelen. Anderzijds kan en mag de standaard nog gebruikt worden in bestaande toepassingen, ook als de standaard niet op één van de lijsten van het Forum Standaardisatie staat. De experts concluderen daarom dat OWMS het beste van de lijsten van het Forum Standaardisatie gehaald kan worden. Wel tekenen zij aan dat het een goed idee is om duidelijk te communiceren dat de standaard nog wel gebruikt kan worden.

5.4.3 Conclusie criteria 'Opname bevordert adoptie'

De experts zijn tot de conclusie gekomen dat OWMS onvoldoende voldoet aan de criteria voor opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst, en dus van de lijst open standaarden kan worden verwijderd.

5.5 Adoptieactiviteiten

Gebruik van de standaard is het uiteindelijke doel van het Forum Standaardisatie en OBDO. Plaatsing op de 'pas toe of leg uit'-lijst of de lijst aanbevolen standaarden is hiervoor een eerste stap, maar voor het daadwerkelijk adopteren (implementeren en gebruiken) van de standaard is vaak aanvullende actie benodigd. Aanvullend kan Forum Standaardisatie dan ook bijdragen aan adoptie van de standaard door het actief inzetten van adoptie-instrumenten of ondersteunende acties. Welke kansen zijn er om de adoptie te versnellen en welke drempels bestaan er die de adoptie van de standaard hinderen?

De expertgroep adviseert het Forum Standaardisatie en OBDO om bij de verwijdering van OWMS van de 'pas toe of leg uit'-lijst de volgende oproepen te doen:

- Oproep aan het Forum Standaardisatie om te communiceren dat deze standaard nog steeds gebruikt kan worden na verwijdering van de standaard van de lijst van open standaarden. Verwijdering betekent niet dat de standaard niet meer toegepast mag worden en niet meer beheerd wordt.
- Oproep aan het KOOP, om na verwijdering van de standaard van de 'Pas toe of leg uit'-lijst, op haar website duidelijk te communiceren dat OWMS nog steeds toegepast wordt bij diverse overheidspartijen en beheerd wordt en dat wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe standaard.
- Oproep aan het Bureau Forum Standaardisatie om binnen een jaar na verwijdering van OWMS bij standaarden rond metadatering bij wijze van clustering inzichtelijk te maken welke metadata standaarden er zijn, wat hun status is, hoe zij zich tot elkaar verhouden en welke relaties er zijn met metadata standaarden buiten Lijst Open Standaarden. Overheidspartijen kunnen dan op basis van het functioneel toepassingsgebied bepalen welke standaard van toepassing is en eventueel moet worden uitgevraagd bij een aanbesteding. Hierbij valt te denken aan Geo-standaarden, DCAT, OWMS en MDTO.
- Oproep aan het KOOP om spoed te maken met de ontwikkeling van TOOI en TOOI zodanig te ontwikkelen dat TOOI voldoet aan de criteria van opname op de lijst van open standaarden. Aan het Forum Standaardisatie het verzoek om na een jaar na verwijdering van OWMS, het KOOP te vragen naar de voortgang van de ontwikkeling van TOOI, volgens criteria van opname op de lijst van open standaarden.